

Forum Beneficiale, Sive Quæstiones & Responsa Canonica

Materiam De Beneficiis Universam Ex Beneficialistarum tam antiquorum, quàm recentiorum placitis complectentia. Opus methodo novâ, & clarâ in tres digestum Partes ... accuratè, ac copiosè instructæ

De Vacatione, Amissione, Et Extinctione Beneficiorvm ...

Leuren, Peter

Coloniæ Agrippinæ, 1704

67. An igitur neque obtineat ampliùs consuetudo in contrarium, quæ fuit olim ante Trid. neque nova talis induci possit post Trid defacto, aut etiam in hoc dispensari à Papa.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74494](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74494)

exequendum ministerium (quæ in hispania dicuntur praesimonia) non eger quis dispensatione, neque est turpitudine contra jus naturale, quæ lechalem culpam inducat: quam Soti doctrinam et si quoad primam partem; nimirum de non necessariâ dispensatione, reprobatur Hurt. *loc. cit.* §. 5. num. 5. eod quod sit contra Trid. *sess.* 24. c. 17. quod Tridentini decretum Soto non vidit, quia fortè prior illo decreto jam scripserat; approbat tamen quoad alteram; dum dicit id sibi seclusâ lege Ecclesiasticâ videri probabilissimum; eod quod licet distributor ex vi iustitiæ distributiue teneatur sub mortali peccato acceptiois personarum distribuere beneficia secundam proportionem meritum, qualitatem literaturæ, nobilitatis &c. si tamen distributor alicui confert plus, quam meretur, aut indiget, is acceptando & retinendo non peccet contra jus naturæ, uti hoc postremum docet D. Thom. *secunda secunda q. 67. a. 2.* Et exemplificat in eo, qui tenetur eligere vel providere digniorem, ita ut licet is peccet mortaliter omisso digniore, eligens vel providens minus dignum; provisus tamen & electus accipit & retinet eutâ conscientia: cui doctrina S. Thomæ inhaeret Cajet. *v. beneficium n. 10.* unde jam etiam ait idem Hurt. *loc. cit.* n. 3. licet non possit quis procurare, ut sibi plura conferantur; quia concurreret ad malam distributionem; potest tamen illa acceptare, & acceptata non tenetur renunciare, sic expressius contrarium tradit idem Hurt. *subresolut. 12. n. 3.* ubi: *purè simplicium pluralitas non est illicita jure naturæ; ratio enim adæquata, cur pluralitas beneficiorum habeat turpitudinem contra jus naturæ, est residentia personalis; cujus obligatione stante nullatenus licita est jure naturæ pluralitas beneficiorum; nisi ex causa: & si residentia est indispensabilis, etiam pluralitas est indispensabilis; si vero illa est dispensabilis, & hac dispensabilis erit.* Ad illud verò quod supra allatum ex D. Tho. quod pluralitas beneficiorum, si non cohonestetur certis circumstantiis, sit contra jus naturale, & disordinationem contineat: respondet *subresolut. 5. §. 8. a. n. 17.* mentem D. Thomæ optime expressam à Cajet. *in sum. v. beneficium n. 8.* ubi is ait: *mortale peccatum in hujusmodi pluralitate intervenit, quando non propter rationabilem causam obtinet quis multa beneficia incompatibilia, & unus quidem occupat locum multorum, alii autem esuriunt; quia hujusmodi pluralitas est injusta contra aequalitatem iustitiæ distributiue: neque excusatur peccatum mortale propter dispensationem Papæ sine rationabili causa, quoniam dispensatio Papæ cadit super jus positivum, & non super jus divinum & naturale; pluralitas autem beneficiorum sine rationabili causa est contra jus divinum & naturale &c.* Loquitur enim D. Thom. de beneficiis incompatibilibus; quia loquitur de præbendis, ut patet ex titulo illius articuli, & ex rationibus, quibus movetur. quarum prima est, non esse possibile, duabus Ecclesiis deservire; quia præbendæ sunt stipendia Deo in Ecclesiis deservientibus constituta. Secunda: quia est diminutio cultûs divini in Ecclesia dicendi; dum unus loco plurium constituitur. Tertia: quia defraudatur voluntas testatorum voientium, quod esset certus numerus in Ecclesia Dei deservienti. Quarta: quia est inaequalitas, dum unus beneficiis abundat, & alius nec unum habere potest &c. ob quam inaequalitatem præbendæ beneficia incompatibilia dicuntur, & in eorum distributione iustitiæ distributiue attendatur, adeoque pluralitas ut sit contra jus naturæ, supponit incompatibilitatem beneficiorum, non verò eam causata auctq; Hurt. *a. n. 22.* se id ipsum confirmare ex SS. Canonibus; quippe in quibus solum habetur, quod sit rationi naturali contrarium, quod in eadem Ecclesia vel diversis idem clericus unus habeat plures dignitates, vel personatus, & officia exigentia assiduitatem personarum; quique loquuntur solum de præbendis, quæ ex sua significatione annexæ sunt servitio Ecclesiæ, & personali residentia; non verò de aliis simplicibus; ut patet ex c. *ad hac. de præb. & c. 1. de consuet. in 6.* quippe in hoc præbendæ secundum proprium usum hujus nominis (dum alias sæpe cum beneficio quovis simplici confunditur) non est idem in jure, quod beneficium simplex nullum habens exercitium in Ecclesia, sed solum onus recitandi privatim horas; sed est jus percipiendi fructus in Ecclesia, cui præbendatus inservit, ut Card. *in clem. ult. de præb. q. 16.* Anchar. *in rubr. de concess. præb. Bertachin. in repertorio. v. præbendæ. n. 7.* & sic D. Thomam loqui de præbendis proprie, quæ non ideo sunt incompatibiles, quia pluralitas beneficiorum est jure naturali illicita; sed quia sunt incompatibiles, earum pluralitas est jure naturali illicita. ita fere Hurt. *a. num. 26.* eumque, ut subdit idem Hurt. *n. 31.* alia simplicia non duntur ob exercitia publica in Ecclesiis, sed ob recitationem privatam horarum non pertinent ad iustitiæ distributiivam, ita ut distributor teneatur sub mortali dare secundum proportionem meritum, ut rectè Gabr. *in quartum. dist. 15. q. 7. a. 3.* Angel. *v. electio. §. 21.* Petrus Nav. *l. 2. de restitut. c. 2. num. 148.* qui etiam hanc dat rationem; quod ista beneficia ex natura rei non videntur esse bona communia, & decertantibus debita, ita ut nulla committi iniustitia, aut personarum acceptio, sed tota res videatur commissa Papæ & praelatis Ecclesiæ, ut ipsi arbitrato suo provideant bonos & exemplares ministros; pro quo etiam citat Dianam *p. 2. tr. 15. resol. 37.* Ledesin. *in sum. To. 2. tr. 7. concl. 7.* Garc. *p. 7. c. 16. nu. 16.* Gutierrez. *qq. can. l. 2. c. 12. n. 11. & 27.* Vegam &c. Et quamvis dicat Hurt. hos auctores fere loqui non tam de casu, in quo plura conferuntur uni, sed in quo, omisso digniore, conferuntur digno; idem tamen eorum fundamentum fundare efficaciter hanc suam sententiam; dum ut D. Tho. *secunda secunda. q. 36.* objectum iustitiæ distributiivæ est ratio debiti secundum proportionem meritum; eo ipso autem, quod aliquid non sit bonum commune debitum decertantibus, non est contra iustitiæ distributiivam mortale, plura dare uni: cujus contrarium est in beneficiis residentiam requirentibus, utpote quorum fructus etsi sunt stipendia laborum, sunt tamen etiam meritum præmia, quibus excitantur ad studia & virtutem.

Questio 67. An igitur neque obtineat amplius consuetudo in contrarium, quæ fuit olim ante Trid. neque nova talis induci possit post Trid. de facto, aut etiam in hoc dispensari à Papâ.

1. **R**espondeo: per nullam consuetudinem, aut privilegium, vel dispensationem induci posse, aut unquam potuisse, ut clericus habens unum, vel plura ad decentem ejus sustentationem sufficientiam, recipiat insuper aut retineat aliud, præterquam si justa & rationabilis sublit causa. Pirh. *ad Tit. de præb. n. 127. & n. 142.* dicens esse

C

com

communem. Paris. l. 5. q. 6. m. 120. & quoad dispensationem papalem clarissime Azor. p. 2. l. 6. c. 12. q. 7. & c. 11. q. 6. Caltrop. de benef. tr. 13. d. 6. p. 3. §. 6. n. 26. sequitur & constat ex dictis; est enim ista consuetudo non tantum contra jura positiva, sed & contra rationem & jus naturale, ac proinde irrationabilis & corruptela, non excusans a peccato. Paris. l. c. citans præter jam citatos à se C. Parisium *conf.* 17. n. 40. vol. 1. Socin. Juniolem *conf.* 98. l. 3. Menoch. *conf.* 82. & c. Pirh. l. c. Et si Papa, quæ sunt juris divini vel naturalis, sine justa causa remittat, ea remissio coram Deo minime subsistit, licet clericus vi talis invalidæ dispensationis immunis sit à pœnis in jure statutis iis, qui plura beneficia obtinent; quia Papa in jure positivo illas pœnas statuente dispensare, saltem valide, potest. Pirh. Azor. *ll. cit.* Hinc licet communiter contrarium servetur, ut nimirum retineantur duo vel plura beneficia, etiam quod unum sit ad victum sufficiens, hæc tamen communis observantia non excusabit retinentem à mortali. ut Abb. *in c. ex stirpanda. n. 36.* Hojed. *cit. c. 19. n. 8.* & communiter Doctores. Paris. l. 5. q. 6. n. 118. Et licet consuetudo excuset aliàs à pœnis, ut Gl. & Abb. *in c. venerabilis. de consuetud.* hoc tamen ad summum intelligendum de pœnis temporalibus; non autem æternis, & à Deo infligendis. Paris. l. c. n. 121. citans Abb. *in c. ult. de constitut. in fine.* Tiraq. *tr. de pœnis temperandis. c. 42. n. 4.* Roman. *conf.* 466. & c. Et illud, quod dicitur de consuetudine servanda, etiam contra communem opinionem, procedere de consuetudine rationabili juxta communem Doctorum *in c. ult. de consuetud.* Paris. l. c. n. 122. porro dicta, quod consuetudo obtinendi & retinendi hujusmodi beneficia plura non excuset à mortali peccato, procedunt, tamen si talis consuetudo foret immemorialis; quia etiam consuetudo immemorialis, quæ est irrationabilis, non excusat à peccato. Paris. n. 123. citans Hojed. *cit. c. 9. n. 9.* Card. Paris. *conf.* 27. n. 10. vol. 1. Cardin. *in Clem. in plerisque. de Elect. notab. 3. & c.*

2. Unde jam sequitur, quod etiam si detur, nasci posse de novo consuetudinem contra statuta à Trid. hanc tamen nasci non posse; quia est contra jus natura, in quo se fundare videtur Trid. Illud verum, quod, si ista turpitudine contra jus naturale fundaretur solum in præsupposita lege Ecclesiastica, requirente residentiam, & pacto Ecclesiæ non aliter nisi sub onere residendi conferentis beneficia, posset abolita illa lege residendi per consuetudinem, & Ecclesiâ tacite cedente suo jure ex tali pacto quærendo, etiam modo prævalere consuetudo habendi plura, quam unum sufficiens; sed & præscindendo jam à jure naturali, contra quod est ista pluralitas talium beneficiorum, si quæ in contrarium contra antiquos Canones ante Trid. inducta consuetudo (quæ, ut Azor. p. 2. l. 3. c. 9. q. 3. fundabatur in alia consuetudine sublata residentia jam prius inducta contra antiquiores Canones; beneficiis etiam simplicibus omnino residentiam imponentes)posito etiam hanc consuetudinem fuisse legitimam, hæc penitus cum sententia illa Innocentii est sublata per Trid. Garc. l. c. n. 279. (qui etiam *n. seq.* illud decretum Tridentini extendit ad beneficia juris patronatus, non obstante quâdam declaratione Cardinal. S. Congreg. sic habente: *hoc decretum non comprehendit beneficia juris patronatus: quam vel mendolam ait, vel intelligendam de beneficiis juris patrona-*

tis, quæ ex fundatione possunt simul cum aliis retineri) & n. 270. ubi, postquam præmississet: *hodieum hac sententia (nempe prima) probatur per Trid. subjungit: & communis observantia & consuetudo contraria non valet, nec excusat retinentem plura beneficia, quorum unum est sufficiens, à mortali.* Pro quo citat Abbat. Hojed. Lopes.

3. Contrariam nihilominus sententiam conformiter à se dictis supra tenet Hurt. de resid. l. 6. re. sol. 8. subresol. 10. n. 1. hæc expressis: *Potest consuetudine fieri, quod quis habeat plura beneficia simplicia, etiam si quilibet sit sufficiens ad congruam sustentationem.* Citat pro hoc loco Aragon 22. q. 63. a. 2. concl. 3. Tusch. Ledesma, Ferret. Rebuff. ubi supra, *quæst. nimirum procedente.* Et Azor. p. 2. l. 3. c. 11. q. 18. (ubi tamen is nihil de sufficientia unius, & plus non dicit, quam quod consuetudine ante Trid. alicubi introductum erat, ut quis in eadem Ecclesia dignitatem simul & Canonicatum haberet. Idem habet l. 6. c. 11. q. 1. de quo nos infra) Florian. Capra. & c. ac dicit, id constare ex c. cum de re. de rescrip. & c. cum in Ecclesia. de prob. in 6. Recitat etiam pro hoc Responsum S. Congreg. Concilii, quo in hæc verba quærenti Archiepiscopo Valentino, an, quando Canonicus ex illius præbenda honeste sustentari potest, pro sui gradus qualitate, liceat sibi eidem Canonico aliquam ex hujusmodi dignitatibus conferre, cum ex antiquissima & immemoriali consuetudine absque dispensatione apostolica consueverant illius dignitates Canonicis ejusdem Ecclesia tam apostolicam quam ordinariam potestate conferri, idque licite fieri posse per S. Congregationem declaratum fuit, & c. Respondit S. Congregatio in hæc verba: *S. Congregatio censuit consuetudini permittenti, ut in eadem Ecclesia dignitas cum Canonicatu per eundem obtineri & retineri possit, non censeri derogatum ex decreto Trid. c. 17. sess. 24. ubi disponitur: habenti beneficium competens non posse conferri alterum & c.* ex quo evidenter deduci ait, n. 4. Hurt. quod obtinere plura beneficia simplicia non sit contrarium juri natura; quia alias talis consuetudo foret irrationabilis; sed sola dispensatione Pontificis talem tutum fore in conscientia. Addit etiam n. 5. id manifestè colligi ex eo, quod Trid. l. c. decernens, quod uni non habenti sufficiens, non detur nisi unicum aliud sufficiens, non sit receptum in Hispania, ubi post illud sicut antea Ordinarii communiter contulerunt, & conferunt plura beneficia, etiam ultra duo uni, etiam dum unum est sufficiens ad congruam sustentationem, & simul retinent. Quia & c. ut ait n. 6. idem fiat in ipsa Curia, dum Pontifices narranti plura beneficia simplicia (nisi forte narretur nimis magna multitudo) solent alia concedere, nec apponitur decretum de demittendo. Neque etiam præsumendum sit, ut ait n. 10. de tot doctissimis, vigilantissimis, piissimisque pastoribus id facere, si esset contra jus natura, aut decretum Trid. Ac denique subdit verba Garcie, quæ is habet p. 11. c. 5. n. 332. Unde videtur posse probabiliter dici opinionem Innocentii, de qua supra, quam consuetudo antiquissima approbavit, etiam hodie posse procedere, etiam in foro conscientie non obstante decreto Trid. c. 17. & c.

4. Porro illud hic notandum, quod plerique auctores tenentiam hanc sententiam, nimirum posse ex consuetudine licite teneri plura etiam sufficientia ad honestam sustentationem, non reneant id ita absolute, quasi id fieri possit sine omni justa causa; sed tunc demum, ubi est justa aliqua

aliqua causa, quod omnes admittunt; nimirum posse per consuetudinem induci, ut quis plura habeat, quorum singula vel plura sufficiunt ad honestam sustentationem, etiam desumendo sufficientiam ab ipsa persona provisi, ubi adest iusta causa. Vide Pirh. l. c. n. 142.

Quaestio 68. An, & quando, procedente etiam secunda sententia de pluralitate beneficiorum, sufficientium ad congruam sustentationem non illicita, saltem iure natura, adhuc tamen eorum coacervatio, seu nimia multitudo sit illicita, etiam iure natura?

Respondeo ad primum: Beneficiorum etiam omnino simplicium (intellige, dum singula vel eorum plura sufficiunt ad honestam sustentationem) coacervatio & exorbitans distributio uni personae tali juri naturali repugnans damnatur. Hurr. l. c. n. 36. tam juxta D. Thom. quam Cajet. II, citr. quia oritur ex avaritia, & cupiditate, & appetitu lautiùs vivendi, & ambitione majoris dignitatis, ut videre est ex verbis Trid. sess. 24. c. 17. ex quibus etiam constat, Concilium manifestè loqui etiam de his beneficiis omnino simplicibus. Et hac coacervatio generat scandalum in Ecclesia; quare semper, nisi subit ratio evacuens hanc ceterasque malitias, perseverat illicita. Hurr. l. c. Idem, nimirum, quòd nimia istorum beneficiorum multitudo prohibita sit jure naturali & canonico, sentiunt Jo. Andr. in c. dudum. de Elect. Benedictus Capra. iv. de reg. & fallent. reg. 90. n. 135. Hojed. p. 1. c. 21. n. 1. quos citat Hurr. n. 37.

2. Respondeo ad secundum: Quanta autem esse debeat pluralitas, ut in coacervationem talem illicitam declinet, quantum quoad forum conscientiae, prudentum iudicio; quantum vero ad forum externum, iudicis arbitrio, relinquendum. Hurr. n. 40. citans pro hoc Hojed. citr. c. 21. n. 14. & 15. Illud, quod tradi ab Azor p. 2. l. 6. c. 12. q. 8. ait Hurr. subresol. 4. n. 5. immodicam beneficiorum multitudinem, ut peccetur per hoc contra jus naturae, censeri, si deatur ultra decem; secus si infra decem ultra congruam; & ideo peccare Papam dando uni decem, quorum quodlibet sufficiens est ad sustentationem beneficiati, id, inquam, displicere ait Filiuc. to. 3. tr. 41. c. 7. n. 40. & meritò. Verum id non tradit Azor *ibidem*, sed solum dicit, in hoc convenire omnes, decem beneficiorum multitudinem immodicam esse, eò quòd, dum leges & jura loquuntur de tempore vel numero, multum & longum consueverunt appellare decennium. Quinimò Azor ipse de suo ibi dicit, nullam æquitatem postulare, ut quis decem vel octo simul beneficia possideat; quod vero tradit Hojed. l. c. n. 13. tunc demum dictam multitudinem simplicium fore contra jus naturae, quando ea tanta est, ut sufficere possit ad sustentationem duorum vel trium; meritò displicet Hurr. *loc. cit.* subresol. 13. n. 4. & seq. tanquam nimium contringens, & ut ait, sanguinem conscientiarum emungens, dum tuti esse non possent in conscientia, qui possident plura, etiam pingua, beneficia, quorum etiam quodlibet est sufficiens ad clericos honestè sustentandos; proindeq; miser esset status clericorum literatorum, nobilium, principum, quibus Papa plura talia concedit simplicia, & quibus talia dari concedit Extray. execrabilia, & c. de

multa. Unde etiam si incompatibilitas illa & pluralitas hac nimia beneficiorum est desumenda in ordine ad congruam sustentationem, non est attendenda congrua seu sufficientia eorum, qui alias talia beneficia habere possunt, & ex iis sustentari congruè; sed congrua sustentatio personae provisa illis pluribus beneficiis, num eà ratione suarum qualitatum egeat tot beneficiis ad sui congruam sustentationem; etsi de cetero quolibet eorum posset clericus inferioris fortis sustentari. Hurr. subresol. illa 13. n. 7.

Quaestio 69. An, si quis habeat duo beneficia, quorum quodlibet de se non est sufficiens, & postea contingat eorum unum fieri sufficiens, possit illa adhuc simul retinere, stante decreto Tridentini?

Respondeo Garc. p. 11. c. 5. n. 319. videri dicendum, quòd non possit ea retinere; sed debet unum ex iis dimittere ad tradita in simili per Hojed. p. 1. c. 13. n. 57.

Quaestio 70. An, quae hucusque dicta sunt de beneficiis, locum etiam habeant in pensionibus (puta Clericalibus) quae nimirum Clerico, ut commodius sustentari possit, ex fructibus beneficium assignantur ad instar beneficium, seu loco beneficium, ut Garc. p. 1. c. 5. n. 170. Hurr. de resid. l. 6. retol. 6. subresolut. 11. n. 7.

Respondeo affirmativè: Hurr. l. c. n. 54. ubi, quòd de pluralitate pensionum eodem modo loquendum, ac de pluralitate beneficiorum simplicium nullam requirentium residentiam: unde ait conformiter suis principiis, sicut jure naturae licita est pluralitas beneficiorum, sic etiam pluralitas pensionum; & sicut dictum de nimia coacervatione beneficiorum, sic etiam de nimia coacervatione pensionum dicendum, sive hac contententur inter se, sive cum aliis quibuscunque beneficiis. Ac denique sicut pluralitas beneficiorum simplicium, quando congruam excedunt, jure positivo humano est reprobara; ita etiam pluralitas pensionum. Tamen si autem Azor p. 2. l. 8. c. 12. q. 7. dicat, non esse ex omni parte parem rationem de pensionibus, quae est de beneficiis; cum quaedam sint beneficia, quae jura & canones incompatibilia vocant, in illis vero nullae pensiones jure communi incompatibiles dicuntur; addit tamen, quòd sicut repugnat juri naturae, habere plura beneficia, dum unum sufficiens; ita quoque eidem juri naturae repugnare, unum simul habere plures pensiones, dum earum una sufficit ejus vitae commodè sustentanda: & sicut uni possunt assignari plura beneficia, ita etiam plures pensiones, nisi una, vel etiam plures ex illis de se sufficientes essent ob ejus merita in Ecclesiam, nobilitatem, literaturam, & c. Idem tenent Hojed. de incomp. p. 1. c. 21. n. 12. Vasq. opusc. de benef. c. 2. §. 3. dub. 11. citati ab Hurr. ubi supra n. 1. de cetero ait Azor l. c. q. 6. non esse interdictum jure communi, ut cum beneficio pensionem obtineat beneficiatus; sicut jure communi vetitum beneficiario, ne cum uno beneficio simul alterum habeat. Idem tradit quoad hoc Garc. p. 11. c. 5. n. 304. nimirum illud Concilii decretum sess. 24. c. 17. non